

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

15 aprilie 2014

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Ursache Petru,

Judecători – Timofti Vladimir, Nicolaev Ghenadie, Alerguș Constantin și
Gordilă Nicolae,

cu participarea:

procurorului – Crijanovschi Sergiu,

avocata – Gorencu Cornelia,

judecând în ședință publică recursul ordinar declarat de către procurorul în
Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Costăș Valentina, împotriva deciziei
Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 13 noiembrie 2013, în cauza penală
privindu-l pe

Bejenari Ion Vasile, născut la 13 iunie 1963, originar și
domiciliat în or. Ungheni str. David 30;

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

1. 04.07.2012-20.07.2012 (prima instanță)

2. 16.08.2012 – 13.11.2013 (instanța de apel)

3. 11.02.2014–15.04.2014 (instanța de recurs ordinar).

Procedura de citare a fost legal executată.

Procurorul Crijanovschi Sergiu s-a pronunțat pentru admiterea recursului
ordinar în sensul declarat.

Avocata Gorencu Cornelia a solicitat respingerea recursului ordinar declarat,
cu menținerea hotărârii atacate.

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al
Curții Supreme de Justiție,

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Ungheni din 20 iulie 2012, Bejenari Ion Vasile a
fost achitat de sub învinuirea de săvârșire a infracțiunii prevăzute de art. 189
alin.(2) lit. d) Cod penal.

2. De către organul de urmărire penală, Bejenari Ion a fost pus sub învinuire,
că la 05 iunie 2012, aproximativ la ora 14:30, în incinta filialei B.C. "Banca de
Economii" S.A., situată în or. Ungheni, str. Ștefan cel Mare 189, cu un revolver,
ce-1 avea asupra sa, de model "CHAMPION" calibrul 9 mm, a amenințat-o cu
moartea pe cet. Maniuc Lilia, cerându-i restituirea plății unei amenzi achitate de el
anterior, din cauză că s-a certat cu ultima.

Acțiunile lui Bejenari Ion, de către organul de urmărire penală, au fost încadrate în baza art. 189 alin. (2) lit. d) Cod penal – șantajul, adică cererea de a se transmite bunurile proprietarului, amenințând cu moartea persoana.

3. Sentința a fost atacată cu apel de către procuror, prin care a solicitat casarea acesteia, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care Bejenari Ion să fie condamnat în baza art. 189 alin. (2) lit. d) Cod penal la 4 ani închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu amendă în mărime de 500 unități convenționale. În motivarea cerințelor sale, apelantul a invocat, că instanța de judecată unilateral și superficial a examinat probele prezentate de acuzatorul de stat în instanță, fapt ce a dus la emiterea unei sentințe ilegale și neîntemeiate iar vinovăția lui Bejenari I. în comiterea infracțiunii incriminate a fost pe deplin dovedită prin declarațiile părții vătămate Maniuc Lilia, precum și a martorilor Costăș Serghei, Covaliov Petru.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 13 noiembrie 2013 a fost respins ca nefondat apelul declarat, cu menținerea sentinței atacate.

5. Hotărârile judecătorești sunt atacate cu recurs ordinar de către procuror, prin care, indicând temeiul prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea acestora, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei hotărâri de achitare, invocând următoarele:

- instanța de apel, menținând sentința de achitare în privința lui Bejenari Ion, a examinat unilateral și superficial probele acuzării, nu le-a coroborat și nu a efectuat o analiză obiectivă a acestora, nu s-a pronunțat pe motivele apelului procurorului;

- de către instanțele de judecată inferioare greșit au fost apreciate declarațiile părții vătămate Maniuc L., care ulterior au fost confirmate prin declarațiile martorilor Costăș S., Covaliov P. Faptul schimbării declarațiilor de către partea vătămată Maniuc L., se explică prin teama față de inculpat, susținând că nu își dorește nimic și nu are careva pretenții față de nimeni;

- consideră, că în cadrul cercetărilor judecătorești s-a constatat amenințarea verbală cu omorul și, practic concomitent, momentul în care partea vătămată vede asupra infractorului revolverul, conștientizând în acel moment că pericolul realizării amenințărilor spuse este real, chiar pe punctul de a se declanșa, din moment ce inculpatul s-a asigurat că nimeni nu vine spre bancă.

- din materialele cauzei, rezultă cu certitudine latura obiectivă a amenințării cu omor, adică acțiunea de influență psihică prin care făptuitorul insuflă victimei temerea de a se produce o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății sau a lipirii de viață prin metoda verbală, și această acțiune este de natură să alarmeze pe cel amenințat, să fie percepută de el ca reală, serioasă, prezentând suficiente temeiuri că se va realiza într-un viitor nu prea îndepărtat. Aceste circumstanțe au

fost stabilite prin declarațiile martorilor Costăș S. și Covaliov P., care au declarat, că „partea vătămată nu putea vorbi și cu privirea le-a arătat spre inculpat”.

- instanța de apel nu s-a pronunțat asupra prezenței revolverului în buzunarul inculpatului, cu toate că el știa că este defect și cu ce scop dînsul, fiind recidivist deosebit de periculos, cunoscut în acea zonă, îl purta asupra sa. Nu s-a dat apreciere nici faptului, că inculpatul Bejenari Ion a venit la bancă, cu scopul de a schimba bani, după cum susține el, însă nu avea nici un ban asupra sa. De asemenea, în circumstanțele, precum că inculpatul nu a amenințat-o pe Maniuc L., instanțele de judecată nu s-au pronunțat asupra faptului, ce a determinat-o pe Maniuc L. să apese pe butonul de alarmă.

6. Verificînd argumentele invocate în recursul declarat în raport cu actele cauzei, Colegiul penal lărgit consideră că acesta urmează a fi admis, reieșind din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 422 Cod de procedură penală, recursul se declară în termen de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

În speță se constată, că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul ordinar la 02 ianuarie 2014, împotriva deciziei instanței de apel din 13 noiembrie 2013, pronunțată în ședința publică pe 11 decembrie 2013, în termen.

Potrivit art. 414 Cod de procedură penală (red. 27.10.2012), instanța de apel, judecînd apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărîrii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală, și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. În vederea soluționării apelului, instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvîrșit ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiuni de drept se referă cele ce țin de faptul: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just; dacă normele de drept procesual penal sau administrativ au fost corect aplicate și hotărîrea adoptată să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul penal lărgit constată, că instanța de apel la examinarea apelului declarat de procuror nu a respectat cerințele art. 414 Cod de procedură penală, nu a răspuns la modul cuvenit la toate motivele invocate de apelant, în legătură cu ce în baza temeiului pentru recurs prevăzut de art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală urmează a fi casată decizia instanței de apel, cu dispunerea rejudecării

cauzei în instanța de apel, deoarece această eroare nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit apelului declarat de către procuror (f.d. 113-115), criticându-se legalitatea și temeinicia sentinței, se invocă următoarele motive:

„- sentința de achitare în privința lui Bejenari Ion este ilegală și pasibilă casării, deoarece instanța de fond unilateral și superficial a examinat probele prezentate în instanță, nu le-a coroborat și nu a efectuat o analiză obiectivă a acestora;

- la emiterea sentinței de achitare, prima instanță nu s-a expus asupra declarațiilor părți vătămate, Maniuc Lilia, date în cadrul urmăririi penale, inclusiv asupra declarațiilor martorilor Costaș Serghei, Covaliov Petru;

- din declarațiile părții vătămate, instanța de fond a constatat că „...inculpatul nu a scos nici un pistol, nu a amenințat-o cu moartea, dar partea vătămată s-a speriat și a alertat serviciul de pază.” Aici, procurorul a menționat, că partea vătămată, vizibil speriată de prezența inculpatului în sala ședinței judiciare, fiind chestionată, a fost de mai multe ori întrebată de acuzare dacă-și menține declarațiile din cadrul urmăririi penale, care au fost date citirii, la care ultima a răspuns afirmativ. Totodată a fost întrebată, dacă se teme de inculpat, pentru a da o notă și stării ei psiho-emoționale, determinante la formularea declarațiilor în ceea ce privește veridicitatea lor, la ce dînsa nu a putut explica nimic concludent, spunînd că nu-și dorește nimic și nu are careva pretenții față de nimeni”;

- referitor la amenințarea cu moartea, ce i s-a incriminat inculpatului, prima instanță a constatat că „...inculpatul a amenințat-o verbal cu moartea...” și că partea vătămată „... a văzut pistolul în buzunarul inculpatului în timp ce acesta s-a deplasat spre ușă...”, însă, a ezitat să mai constate, probabil din neatenție, că acesta a încercat să scoată pistolul din buzunar, unde acesta se afla în timp ce o amenința cu moartea pe casieră, însă nu-i reușea, deoarece mîna îi era ocupată cu telefonul mobil ce-i suna și în acest timp s-a deplasat spre ușă, asigurîndu-se probabil că nu-l va vedea nimeni de ce face. Astfel, este constatată amenințarea verbală cu omorul și, practic concomitent, momentul în care partea vătămată vede asupra infractorului pistolul, conștientizînd în acel moment că pericolul realizării amenințărilor spuse este real, chiar poate pe punctul de a se declanșa, din moment ce inculpatul s-a asigurat că nimeni nu vine spre bancă;

- din constatările expuse, rezultă cu certitudine latura obiectivă a ceea ce se numește *amenințare cu omorul*, adică acțiunea de influență psihică prin care făptuitorul insuflă victimei temerea de a i se produce o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății sau a lipsirii de viață prin metoda orală, și această acțiune este de natură să alarmeze pe cel amenințat, să fie percepută de el ca reală, serioasă, prezentînd, suficiente temeuri că se va realiza într-un viitor nu prea

îndepărtat, de care fapt instanța nu a ținut cont, deși în descriptivul sentinței această stare de alarmare o conchide din declarațiile martorilor Costaș Serghei și Covaliov Petru, care au menționat, că,„...Partea vătămată nu putea vorbi și cu privirea le-a arătat spre inculpat...”;

- referitor la situația ambiguă creată, și anume, pe de o parte, partea vătămată Maniuc Lilia, după ce au fost date citire în instanță declarațiilor sale din cadrul urmăririi penale, pe care dînsa și le-a susținut ca fiind veridice, fapt care neapărat urma să se fixeze în procesul verbal al ședinței judiciare, iar pe de altă parte prima instanță a constatat prin descriptivul deciziei sale, că „...atît partea vătămată cît și martorii nu au declarat nici la urmărirea penală nici în ședința de judecată, că inculpatul ar fi amenințat-o cu omorul pe Maniuc Lilia cu un pistol în scopul de a i se transmite careva sume de bani...”. Aici procurorul a subliniat, că martorii nu au declarat această amenințare, deoarece ei nu au fost martori oculari la acțiunile incriminate inculpatului, însă au înțeles ulterior circumstanțele ce avuseră loc, pe cînd, la ceea ce se referă la declarațiile părții vătămate, situația este exact inversă, contradicție pe care instanța nu a clarificat-o în cadrul cercetărilor judecătorești;

- prima instanță nu a dat o notă obiectivă unor aspecte, precum: în ce circumstanțe a ajuns pistolul în buzunarul inculpatului, despre care ultimul știa cu certitudine, că este defect și cu ce scop dînsul, fiind recidivist deosebit de periculos, cunoscut în acea zonă, îl purta asupra sa. Chiar dacă s-ar admite ipoteza, că acel pistol s-a pomenit întâmplător la Bejenari I., cînd acesta se afla în incinta băncii și nu avea în gînd să-l folosească în careva scopuri, atunci apare întrebarea „care a fost scopul venirii acestuia la bancă, neavînd nici un ban asupra sa”, fapt constatat în cadrul urmăririi penale; și dacă totuși s-a ivit la bancă și nu a amenințat-o cu nimic pe Maniuc Lilia, atunci rămîne neclar ce a determinat-o pe aceasta să apese pe butonul de alarmă”.

Anume asupra acestor motive invocate în apel de către procuror, instanța de apel nu s-a pronunțat sau s-a pronunțat superficial, fără argumentarea cuvenită.

Totodată, Colegiul lărgit enunță, că examinînd materialele cauzei, instanța de apel nu s-a expus pe următoarele motive relevante pentru justa soluționare a cauzei, și anume declarațiile părții vătămate Maniuc Lilia (f.d. 127-128), date în cadrul instanței de apel, din care rezultă că „... inculpatul Bejenari Ion a venit la bancă și i-a cerut banii pe care i-a achitat ca onorar pentru polițiști, nefiind indicată suma concretă; ...inculpatul cînd a intrat, a lovit cu pumnul în ghișeu, în măsura din față acestuia; ...revolverul l-a văzut cînd au venit polițiștii;... l-a recunoscut pe Bejenari I. de data trecută, s-a speriat de el, deoarece atunci ultimul s-a comportat foarte agresiv, motiv din care a apăsă butonul de alarmă, se teme și acum de el;...

declarațiile date în cadrul ședinței primei instanțe (f.d. 89-90) le-a confirmat pe deplin...”.

În acest sens, Colegiul lărgit nu acceptă, considerînd greșită motivarea deciziei instanței de apel (f.d. 158-159), unde se invocă:

„Învinuirea adusă inculpatului de către partea acuzării este bazată pe declarațiile părții vătămate Maniuc Lilia și ale martorilor Covaliov Petru, Costăș Serghei. De fapt, atît în cadrul examinării cauzei în instanța de fond cît și în instanța de apel, prin aceste probe nu s-a confirmat învinuirea adusă inculpatului.

Astfel, din declarațiile martorilor Covaliov Petru și Costăș Serghei rezultă că „... la 05 iunie 2012 se aflau în funcție la Serviciul Pază. Fiind activată alarmată filialei B.C. " Banca de Economii" S.A., ei urgent au plecat la fața locului. În localul băncii se afla doar partea vătămată și inculpatul. Ultimul era liniștit, avea un comportament adecvat, neagresiv, la propunerea lor de a urma la Comisariatul de Poliție, ultimul s-a subordonat fără oarecare obiecții. În mâini inculpatul nu avea nimic. Pistolul l-au observat la el în buzunar doar atunci cînd au ieșit din sală în coridor, unde au și ridicat de la el pistolul. Conform declarațiilor martorilor menționați, partea vătămată nu i-a anunțat, că inculpatul ar fi amenințat-o cu moartea cu pistolul în cauză.

Conform declarațiilor părții vătămate Maniuc Lilia, depuse în instanța de fond și instanța de apel, dînsa de fapt pistolul l-a văzut doar atunci cînd colaboratorii Serviciului Pază - martorii pe caz Covaliov Petru și Costăș Serghei au observat pistolul în buzunar la inculpat, în momentul cînd aceștia ieșeau cu inculpatul din sală în coridorul încăperii băncii.

De fapt, din aceleași declarații a părții vătămate evident rezultă, că anterior dînsa a avut un conflict cu inculpatul, acesta a numit-o cu expresii injurioase, se purta agresiv cu ea. Ulterior ea avea teamă de inculpat. Cînd, la 05 iunie 2012, inculpatul a intrat în localul băncii, ea, fiind singura cu el în încăpere, avînd frică că ultimul ar putea să se comporte agresiv față de ea, pentru a evita o posibilă situație de agresiune în privința ei, a activat sistemul de alarmă, în urma la ce au sosit colaboratorii Serviciului Pază, care l-au luat pe inculpat la Comisariatul de Poliție. În așa mod, partea vătămată și-a asigurat înlăturarea situației posibile de conflict din partea inculpatului.

Însuși inculpatul a negat faptul, că ar fi amenințat-o pe partea vătămată cu pistolul și i-ar fi cerut oarecare bani. La bancă a intrat pentru a schimba 5 dolari. Pistolul ce se afla la el nu este funcțional și este doar ca o jucărie pentru copilul lui”.

Colegiul lărgit constată, că această motivare nu poate fi acceptată, căci contravine circumstanțelor cauzei, deoarece din declarațiile date de către inculpatul Bejenari Ion în cadrul ședinței primei instanțe (f.d. 85) rezultă, că „... a recunoscut

parțial învinuirea înaintată...se consideră vinovat de faptul, că a intrat în stare de ebrietate în bancă și a înjurat-o pe Maniuc Lilia ...”.

În această ordine de idei, instanța de recurs menționează, că chiar dacă instanța de apel a considerat, că partea vătămată Maniuc Lilia nu a văzut pistolul și nu a fost dovedită amenințarea cu moartea acesteia de către inculpatul Bejenari Ion, totuși urma a ține cont de faptul, că infracțiunea de șantaj este o infracțiune formală, care se consideră consumată din momentul înaintării cererii cu caracter patrimonial, însoțite de acțiunea adiacentă, indiferent dacă făptuitorul și-a atins scopul urmărit.

Deasemenea, Colegiul penal lărgit reține, că instanța de apel, în conformitate cu prevederile art. 414, alin. (6) Cod de procedură penală, nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță, dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal. Astfel, conform procesului verbal al ședinței de judecată a instanței de apel (f.d. 143-147), se constată, că declarațiile date în cadrul urmăririi penale, atât de către partea vătămată Maniuc Lilia (f.d.5), unde ultima indică, că „...când s-a apropiat de ușă, am văzut că din buzunarul pantalonilor din partea dreaptă din spate ieșea afară țeava unui pistol, eu am înțeles că intențiile lui sunt serioase și m-am pierdut cu firea...În momentul când s-a întors la ghișeu, iarăși m-a amenințat cu moartea...colaboratorii de poliție întrebându-l pe Bejenari I. „ce caută aici”, el a răspuns că „dorește să schimbe niște bani”, însă nu a putut să-i prezinte...” cât și de martorii Costăș Serghei, Covaliov Petru, nu au fost verificate în instanța de apel.

Reieșind din aceste circumstanțe, avându-se în vedere că în apelul procurorului s-a solicitat condamnarea inculpatului Bejenari Ion în baza art. 189 alin. (2) lit. d) Cod penal, Colegiul lărgit consideră necesar de a admite recursul ordinar declarat de procuror, de casat decizia instanței de apel cu dispunerea rejudecării cauzei.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul cuvenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual-penale asupra tuturor motivelor invocate în apel de procuror și ținând cont de motivele casării deciziei atacate să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată.

7. Pentru aceste motive, în conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de nivelul Curții de Apel Bălți, Costăș Valentina, casează decizia Colegiului penal al Curții

de Apel Bălți din 13 noiembrie 2013 în privința lui **Bejenari Ion Vasile**, cu dispunerea rejudecării cauzei în Curtea de Apel Bălți, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune căilor de atac, pronunțată în ședință publică la 06 mai 2014, ora 9⁵⁰.

Președinte

Ursache Petru

Judecători

Timofti Vladimir

Nicolaev Ghenadie

Alerguș Constantin

Gordilă Nicolae